

Planning 2027

Coll.	Datum / zaal	Datum / onderwerpen	Docenten worden nog bekend gemaakt
1	21 jan. / Novum 1 (NU-gebouw)	Inleiding: introductie, beleidskader en introductie Energiewet Het college introduceert de juridische en beleidsmatige basis van de leergang. Na een kennismaking en toelichting op de opzet van de leergang worden het Europese en nationale beleidskader, de wetgevingsagenda en de belangrijkste transitie-instrumenten besproken. In de middag staat de Energiewet centraal als nieuw ordeningskader voor het energiesysteem, met aandacht voor marktordening, systeembeheerders, nieuwe markttollen, bescherming van afnemers, nettoegang, netcongestie en alternatieve transportrechten.	
	10.00 – 11.00	▪ Inleiding & kennismaking deelnemers ▪ Opzet en structuur van de leergang	
	11.15 – 13.15	▪ Europees en Nationaal beleidskader: ▪ Europees beleidsinstrumentarium; Green Deal, Fit For 55 ▪ Nationaal beleidsinstrumentarium; Nationaal Plan Energiesysteem ▪ Overige thema's: Governance uitvoering van klimaatbeleid, wetgevingsagenda	
	14.00 – 16.00 16.15 – 17.15	▪ Introductie Energiewet: structuur, doelstelling en plaats binnen de energietransitie ▪ Kernonderdelen van de Energiewet: elektriciteit, gas, marktordening en bescherming van afnemers ▪ Marktdeelnemers en nieuwe markttollen ▪ Regulering van systeembeheerders, taken, bevoegdheden en toezicht ▪ Nettoegang, netcongestie en alternatieve transportrechten (op hoofdlijnen)	
2	28 jan. / Aurora (hoofdgebouw VU)	Energieprojecten op land: vergunningen en kernenergie Het college behandelt de juridische realisatie van energieprojecten op land en de publiekrechtelijke toestemmingen die daarvoor nodig zijn. Eerst wordt ingegaan op de Omgevingswet, ruimtelijke besluitvorming en vergunningen. Daarna wordt ingegaan op de realisatie van kernenergie, in welk kader vooral wordt uitgewerkt hoe de vergunningverlening zal verlopen en het regulatoire kader van de Kernenergiewet wordt besproken.	
	13.15 – 15.15	▪ Inleiding Omgevingswet en relevantie voor de energietransitie: reikwijdte, uitgangspunten, instrumenten en bevoegdheden ▪ Voorbeeldcasus energieproject op land, bijvoorbeeld windpark of zonnepark met netaansluiting ▪ Actuele ontwikkelingen: RED III, windturbinebepalingen Bal/Bkl, stikstof, participatie en jurisprudentie (TBD) ▪ Standaardcontracten, projectfinanciering en bankability van energieprojecten	

	15.30 – 17.30	▪ Kernenergie ▪ Vergunningverleningsprocedure ▪ Kernenergiewet	
3	4 febr. / Novum 1 (NU-gebouw)	Energieprojecten op land: grondposities en contractuele project structuren Tijdens dit college staan de privaatrechtelijke aspecten van projectrealisatie centraal. In dat kader wordt ingegaan op grondposities, zakelijke rechten, financierbaarheid en projectfinanciering, en contractuele projectstructuren. Tijdens het tweede blok wordt de dagelijkse praktijk belicht aan de aan van concrete voorbeelden van contracten in de context van energieprojecten	
	13.15 – 14.30	▪ Grondposities, opstalrechten, zakelijke rechten en zekerheden	
	14.45 – 16.00	▪ Capita selecta standaardcontracten	
	16.15 – 17.30	▪ Uitleg en opzet slotcollege ▪ Uitleg opdracht / rolverdeling einddebat	
4	Maandag 8 febr. / Novum 1 (NU-gebouw)	Publieke sturing van de energietransitie: staatssteun en mededinging Het college behandelt de juridische mogelijkheden en grenzen van publieke sturing in de energietransitie. De nadruk ligt op staatssteun, subsidiëring, PPS-constructies, samenwerking tussen marktpartijen en mededingingsrechtelijke randvoorwaarden.	
	13.15 – 15.15	▪ Algemene inleiding op het sectorspecifieke staatssteunrecht ▪ Warmte, zon, wind en waterstof: subsidies, onrendabele top, SDE++, grondprijzen en publieke financiering ▪ Samenhang met EU-beleid: leveringszekerheid, capaciteitsmechanismen, CBAM, EU ETS en Fit for 55 ▪ Richtsnoeren klimaat, milieubescherming en energie 2022 en Algemene Groepsvrijstellingsverordening	
	15.30 – 17.30	▪ Mededingingsrecht, samenwerking in de energietransitie en het kartelverbod ▪ Europese richtsnoeren, en Nederlandse leidraad/beleidsregel ▪ Praktijkvoorbeelden	
5	4 maart / Agora 4 (hoofdgebouw VU)	Fossiele en energie-intensieve industrie in transitie: aansprakelijkheid en CO2-prijzing Het college behandelt de rol van fossiele en energie-intensieve ondernemingen in de energietransitie. De nadruk ligt op klimaataansprakelijkheid, maatschappelijke zorgvuldigheidsnormen, uitfasering van fossiele activiteiten, en CO2-prijzing. Carbon Capture and Storage (CSS) is ook essentieel voor de industrie en wordt in college 6 behandeld.	
	13.15 – 15.15	▪ Aansprakelijkheid klimaatschade: internationale ontwikkelingen, mensenrechten en rol van de civiele rechter ▪ Urgenda, Shell/Milieudefensie, carbon lock-in en verantwoordelijkheid van fossiele ondernemingen	
	15.30 – 17.30	▪ CO2-beprijzing, EU ETS, CBAM en implementatie in Nederlandse wetgeving ▪ Beleidskader, wetgevingsagenda en overige CO2-beprijzingsinstrumenten	

6	11 maart / Novum 7 (NU-gebouw)	De Noordzee als strategische plek voor energie-infrastructuur: wind op zee, interconnectoren en CCS Het college behandelt de Noordzee als knooppunt van de energietransitie. De nadruk ligt op windenergie op zee, het net op zee, aanlanding, interconnectoren, CCS, CO2-transport en -opslag, ruimtelijke ordening op zee en Europese infrastructuurontwikkeling.	
	13.15 – 15.15	- Windenergie op zee: kavelbesluiten, vergunningen, tendering en publieke belangen - Net op zee, interconnectoren en EU Grid Package	
	15.30 – 17.30	- CCS: CO2-afvang, transport, opslag onder zee en projectbesluitvorming - Porthos/Aramis-infrastructuur, opslagvergunningen, monitoring en aansprakelijkheid - Ruimtelijke samenloop op zee: energie, natuur, scheepvaart, visserij, defensie, kabels en leidingen	
7	18 maart / Agora 3 (hoofdgebouw VU)	Nieuwe energiedragers en marktordening: warmte en waterstof Het college behandelt warmte en waterstof als nieuwe energiedragers binnen de energietransitie. De nadruk ligt op marktordening, publieke belangen, infrastructuur, toezicht, tariefregulering, gemeentelijke regie, industriële toepassingen en de verhouding tot elektriciteit en gas.	
	13.15 – 15.15	- Warmtenetten en alternatieven, gemeentelijke regie en publieke belangen - Wet collectieve warmtevoorziening - Duurzame warmtebronnen, restwarmte, geothermie, warmteopslag en praktijkcasus - Praktijkcasus	
	15.30 – 17.30	- Waterstof - De rol voor waterstof in ons toekomstige energiesysteem (o.a. EU Green Deal & Nederlandse waterstofstrategie) - Decarbonisatiepakket van de Europese Commissie - Gasrichtlijn, gasverordening EU en REDIII - Voorstellen ACM voor (toekomstige) nationale regulering van waterstof - De rol van de nationale toezichthouder - Verhouding met wetgeving (o.a. Energiewet) en marktordening andere energiedragers - Waterstofopslag, industriële toepassing en verhouding tot systeemintegratie	
8	15 april / Aurora	Systeemintegratie in de energietransitie: planning, schaarste, conversie, energiehub's en leveringszekerheid Het college behandelt de juridische ordening van een geïntegreerd energiesysteem waarin elektriciteit, warmte, waterstof, duurzame gassen, opslag en eindgebruik steeds sterker met elkaar verknoot raken.	
	10.00 – 11.00	Beleidsmatige introductie:	
	11.00 – 17.00	Debat – opdracht vooraf en deelname aan debat (verplicht voor het behalen van een diploma).	

Eventuele wijzigingen in de planning voorbehouden.

Programma college 1 en 8

09.30 – 10.00 uur: ontvangst
10.00 – 11.00 uur: aanvang programma
11.00 – 11.15 uur: pauze
11.15 – 13.15 uur: vervolg programma
13.15 – 14.00 uur: lunch
14.00 – 16.00 uur: vervolg programma
16.00 – 16.15 uur: pauze
16.15 – 17.15 uur: vervolg programma

college 2 t/m 7

12.45 – 13.15 uur: ontvangst met koffie/thee
13.15 – 15.15 uur: aanvang programma
15.15 – 15.30 uur: pauze
15.30 – 17.30 uur: vervolg programma

NB bij college 1 en 8 wordt voor lunch gezorgd.

Algemene informatie

De leergang staat onder leiding van prof.dr. Marjolein Dieperink van de Vrije Universiteit Amsterdam.

De colleges vinden plaats op donderdagen, met uitzondering van college 4.

De netto duur van de bijeenkomsten is als volgt: College 1 en 8: zes uur | College 2, 4 t/m 7: vier uur | College 3: drie uur en 45 minuten.

De locatie van de colleges vinden plaats in het Nieuwe Universiteitsgebouw (NU) van de VU, A-vleugel, 2e verdieping, De Boelelaan 1111, 1081 HV Amsterdam en op de 1^e en 3^e etage van het hoofdgebouw van de VU: De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam.

U ontvangt het diploma van de leergang wanneer u ten minste zes van de acht colleges heeft bijgewoond, volledig aanwezig bent tijdens het laatste college, een debat-opdracht heeft uitgewerkt en met een voldoende bent beoordeeld.

Het aantal door de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) toegekende punten op juridisch gebied bedraagt voor 2027 vijfendertig (35). PO punten worden toegekend voor de volledige uren die u fysiek aanwezig bent.